

JOHANNES JØRGENSEN SELSKABET

NYHEDSBREV

Marts 2021

19. Årgang

Nr. 1

Den hellige Frans på La Verna

NYHEDSBREV

Medlemsblad for

Johannes Jørgensen Selskabet

Ansvh. red. Stig Holsting

Johannes Jørgensen Selskabet

er et litterært forum til studium af digterens liv og forfatterskab.

Selskabet arbejder nært sammen med Johannes Jørgensens Hus i Svendborg og andre litterære selskaber.

www.johannesjoergensenselskabet.dk

johs.jorgensenselskabet@gmail.com

Medlemskab koster 175 kr. om året.

Bankkonto nr.: 1551 0010132908

Selskabets bestyrelse:

Stig Holsting, formand

Lykkesholms Allé 9 A,1.tv

1902 Frederiksberg C

Tlf. 21290408

stighholsting@gmail.com

Maria Truelsen, næstformand

Egebakken 45 st.tv. 2830 Virum

Tlf. 24602308

mariatruelsen@mail.tele.dk

Ove Klausen, sekretær

Ottosminde 2, 8960 Randers

Tlf. 86404032

oklausen@fiberflex.dk

Henning Fink-Jensen, kasserer

Krogmosevej 28, 2880 Bagsværd

Tlf. 23495938

johs.jorgensenselskabet@gmail.com

Andreas Holsting, Ved Klosteret 6,

2100 København Ø. Tlf. 31219609

andreas.holsting@hotmail.com

HELENE HOFMANN

MEINE BESUCHE BEI DER BELGISCHEN STIGMATISIERTEN Rosalie Püt

I sine erindringer skildrer Johannes Jørgensen sit besøg hos den stigmatiserede Rosalie Put i Flandern (se efterfølgende artikel). Besøget kom i stand ved en bekendt af Rosalie, den tyske kvinde Helene Hofmann – af Jørgensen kaldt Hofman. Helene Hofmann blev ved sine regelmæssige besøg hos Rosalie Put fra 1903 til 1914 kendt som hendes biograf. Hendes dagbogsoptegnelser over sine iagttagelser af de ejendommelige hændelser hos den stigmatiserede er siden udkommet i flere oversættelser. De er ganske sammenfaldende med Jørgensens skildring af hans oplevelser under besøget i 1909.

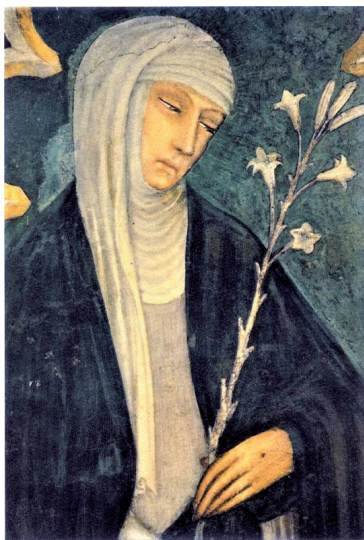
Forsidebillede: Den hellige Frans' stigmatisering på La Verna. Fresco af Giotto, Cappella Bardi, Santa Croce, Firenze.

De stigmatiserede

Af Stig Holsting

Johannes Jørgensens livslange fordybelse i franciskansk mystik i almindelighed og især i den hellige Frans af Assisis person havde flere lag. Det, der oprindeligt betog ham ved den lille fattige umbriske helgen, var Frans' ydmyge asketiske enkelhed og fattigdom og hans umiddelbare forhold til alt det skabte. Et andet aspekt ved Frans' liv var hans mystiske forhold til Gud, der umiddelbart syntes så enkel, men i virkeligheden var såre kompliceret især for den unge Johannes med hans selvpåførte tilbøjeligheder.

Mystikeren Frans, hvis liv kronedes med Kristi sårmærker i hænder, fødder og side, var et mysterium, som især havde betaget Johannes Jørgensen, og som bl.a. førte ham på en næsten årlig valfart til La Verna med kapellet på det sted, hvor

Katerina af Siena.

På dette billede fra 1300-tallet af Andrea Vanni er hun afbildet med sårmærke i hånden.

Frans i 1224 modtog stigmaterne. For Jørgensen var det en realitet, som krævede den største ydmyghed og fordybelse, fordi det var en hændelse ud over al menneskelig forstand. La Verna – den hellige Frans' Golgatha – var for ham måske det mest hellige og mystiktyngede sted, hvor han gerne tog nyvundne venner med hen for her så at sige at besegle venskabet. I Pisa besøgte han mere end én gang kirken S. Cristina, hvor Katerina i 1375 modtog stigmaterne. Skønt legenden fortæller, at sårmærkerne var usynlige for andre, er hun siden blevet afbildet med synlige stigmater.¹

Anna Katharina Emmerich (1774-1824). Samtidig tegning.

Johannes Jørgensen funderede ofte over forskellen mellem italiensk mystik, og måden, hvorpå åndelige fænomener gjorde sig gældende nord for Alperne. Han kom til den konklusion, at italiensk mystik ligger latent i folkekarakteren og sine steder ligefrem manifesterer sig synligt, hvorimod nordeuropæisk mystik – især karakteriseret ved tyske tænkere – kun kunne findes i bøgerne.²

Begrebet mystiker kan dog tolkes forskelligt alt efter, hvad man søger. Adskillige mystikere gjorde sig gældende både i deres levevis og i efterladte skrifter – som den hellige Frans er et godt eksempel på. Andre mystikere gik mere stille med dørene og viste kun deres særkende i ydre tegn og måske endda gemt værk i et kloster. Disse exceptionelle personligheder er historien rig på, og Jørgensens betagethed af mange af dem bærer hans litteratur adskillige eksempler på. Han kunne imidlertid også vise åbenlys skepsis overfor fænomener, som i absurditet stred mod hans fornuft. Hans skildring i *Rejsebogen* om besøget ved Santa Ciara af Montefalcos grav i 1894 sammen med bl.a. Mogens Ballin er et tidligt eksempel på, hvordan han ligefrem kunne blive oprørt over enfoldige amnestuehistorier med påståede mirakler, der ingen tilsyneladende fornuftig mening gav. Da han efter hjemkomsten til København sidder og skriver på *Rejsebogen*, gribes han alligevel af tvivl over sin reaktion – ”Vantro er ikke Forstandens sag men Følelsens og Viljens” og fortsætter: ”Han ville være Vantro – derfor blev han Vantro – derfor

overbeviste han sig selv om Vantroens sandhed.”³ Disse ord skrev han før sin konversion, men den naturlige tvivl følger ham livet igennem. Dog tager den andre former, så han anerkender det uvirkelige, når det manifesterer sig på trods af sansernes virkelighedsopfattelse, men beholder alligevel en sund skepsis. ”Ved at drive Mysticismen altfor højt graver man en Afgrund mellem Kristne og andre Mennesker – som saa lader Kristendommen falde.” Som han siden noterer pragmatisk i sin dagbog.⁴

I sine erindringer skriver forfatteren og præsten Peter Schindler om et besøg, han aflægger Johannes Jørgensen i Assisi. Schindler er kommet i nogle alvorlige eksistentielle vanskeligheder, og Jørgensen foreslår ham at opsøge den stigmatisere-

Den stigmatiserede italienske kapuciner pater Pio (1887-1968).

Den tyske digter Clemens Brentano.

rede italienske kapucinermunk pater Pio i San Giovanni Rotondo for at søge hans råd. Den ofte meget rationelt tænkende Schindler, der var kendt og frygtet for sit ofte respektløse frispreg, afviser med hånlige foragt dette forslag, men beretningen viser Johannes Jørgensens tillid til den stigmatiserede mystiker, som han ifølge Schindler skal have besøgt engang.⁵

I årene efter udgivelsen af bogen om den hellige Frans af Assisi kom denne bog til på dramatisk vis at præge Johannes Jørgensens fremtidige liv. Hans dagbøger fra tiden 1907-1908 afspejler den fortvivlede situation, hans ægteskab befandt sig i. Disse forhold sammen med den evige pengejagt berøvede ham enhver lyst til arbejde. Midt i al denne jammer fik han, hvis navn nu var blevet godt kendt i udlandet, en indbydelse fra to fromme kvinder i Pfaffendorf ved Koblenz i Tyskland,

Maria og Paula Reinhard, til at aflægge dem et besøg. Dette bekendtskab kom siden til at betyde mere for Johannes Jørgensen end en kærkommen indtægt.⁶ De to kvinder må have gjort sig nogle iagttagelser og tanker om den danske forfatters tilstand, for man opfordrede ham til på deres bekostning at foretage nogle pilgrimsrejser, dels til Lourdes i Sydfrankrig, og dels til en stigmatiseret belgisk kvinde, Rosalie Put. Lourdesrejsen affødte en selvstændig bog, hvorimod besøget hos Rosalie Put kun omtales i *Mit Livs Legende*, men herom senere.

Under sine samtaler med søstre Reinhard beretter han om sin rejse til Dülmen i Nordrhein-Westfalen få år tidligere inspireret af den tyske romantiske digter Clemens Brentano til stedet, hvor denne havde opholdt sig for at vi sit liv til at nedskrive en bemærkelsesværdig beretning om en stigmatiseret nonne, Anna Katharina Emmerichs (1774-1824) visioner.⁷ Fra sin tidligste ungdom havde Johannes Jørgensen været betaget af Clemens Brentano (1778-1842), hvis digtning havde et solidt tag i ham livet igennem, så han endog overvejede at skrive en bog om ham, fordi han i konvertitten Brentano kunne se noget af sig selv. I indledningen til sit essay om et besøg i Dülmen citerer han et par linjer af Brentano: (dansk oversættelse) "Hans stjerne stod over en stakkels lidende kvindes seng i det fjerne Dülmen" og fortsætter selv: "Saaledes læste jeg, nu allerede for Aar tilbage, i *Die's Biografi* af Clemens Brentano, og Ordene havde, strax fra første Færd, en mærkelig Magt over mig, saa at jeg aldrig siden glemte dem."⁸ Og glemte dem gjorde han aldrig.

Anna Katharina Emmerichs værelse, som Johannes Jørgensen besøgte under sin valfart til Dülmen i 1905.

Beretningen om Jørgensens første besøg i Katharinas hus i Dülmen er båret af hans stadige spirituelle søgen og længsel. I mysteriet om den stigmatiserede kvinde forener han tillige to lidenskaber, kærligheden til den romantiske digter Brentano og den åndelige fordybelse i mystikeren Katharina Emmerichs visioner. Men det var en bevægelse fra romantikkens virkelighedsflugt til den religiøse paravirkelighed. Sikkert har han ved sin årelange fordybelse i Frans af Assisis stigmater kunnet se dybere i Katharinas historie. Ifølge ham selv foretog han to gange valfarten til hendes hus i Dülmen.

Den hellige Frans og Anna Katharina Emmerich var på trods af deres tidløse spirituelle dragning alligevel historisk set fortid for Johannes Jørgensen. Deres be-

tydning og indflydelse på det kirkelige og folkelige var han levende vidne til, men deres historie måtte han søge i kilderne uden mulighed for at kunne gøre sine egne iagttagelser og herudfra drage sine egne slutninger. Det fremgår af *Rejsebilleder*, at det ikke var Katharinas synskhed, som drog ham, men hendes kompromisløse og umiddelbare fromhed, der kunne minde om den, han kendte fra Frans. I en samtale med den tyske dominikaner og kunstmaler Momme Nissen, som han traf i München, siger denne: "Privataabenbaringer, hine Syner og indre Meddelelser fra Evigheden, som for de fleste Katholiker staar (og bør staa) i anden (eller tredje) Række som Troskilder."⁹ Johannes Jørgensen tog afstand fra sværmerisk religiøsitet, men nærrede stor ærbødighed for mystikernes indflydelse.

Her var hans ovenfor omtalte oplevelse af den stigmatiserede belgiske kvinde Rosalie Put (1869-1919) af en helt anden karakter med mulighed for at drage personlige konklusioner ud fra den fysiske virkelighed, hvor han så at sige så mysteriet udfolde sig for sine øjne. Det var ikke en beretning fra fortiden, han skulle forholde sig til, men et vidnesbyrd, som krævede lidt mere end den blotte tro på det overnaturlige. Jørgensens beretning om besøget i Lummen hos den stigmatiserede Rosalie Put indledes med en skildring af hans vej til det fattige hus gennem det flamske høstlandskab for ligesom at skabe en kontrast fra det velkendte dagligdags til en verden uden for menneskelig fatteevne. Som sådan et mesterligt kontrastfyldt billede gjort med forfatterens vanlige sans for billedskabende prosa. Skildringen, som den fremgår af erindringsbogen, svarer til hans optegnel-

ser i dagbogen, som han delvis noterede under sine iagttagelser, men her ført i en knap, ordfattig form. Erindringsbogens mere kunstneriske udformning er naturlig, men det berører ikke beretningens troværdighed. Midt under de spændingsmættede begivenheder går han ud i gården, hvor stedets dagligdags lyde, som dyrene i stalden, fuglenes pippen og en græshoppes syngen er noteret for ligesom at holde jordforbindelsen oven på det ekstraordinære mysterium, han lige har været vidne til i Rosalies værelse.

Den danske digters enesamtale med Rosalie er skildret med stor følsomhed. Om man vil tro på ægtheden i den stigmatiseredes virkelighed eller opfatte det som et udslag af religiøst hysteri, må være op til den enkeltes opfattelse. Jørgensens oplevelse er båret af en dyb tro på det overnaturlige, men det er bemærkelsesværdigt, at han midt i dette gri-

*Den stigmatiserede
Rosalie Put.*

bende optrin alligevel holder tanken klar. Med næsten minutiøs klinisk nøjagtighed betragter og måler han omfanget af såret på Rosalies hånd. Kontrastfyldt er også måden, hvor han registrer dagens lyde ude fra gården gennem det åbne vindue. Sin vane tro har han noteret enkeltheder på stedet i sin lommebog.

Men hvad talte han med den stigmatiserede kvinde om, hvad betroede han hende med ord eller i tanke, da han fik mulighed for i en rum at tale med hende? Det var jo ikke et sakramentalt skriftemål, da Rosalie ikke var præst. Oplægget til besøget er gennemsyret af hans bekymringer over sit ægteskabs vanskeligheder og børnenes fremtid og hans egen usikre økonomiske situation. Han tiltalte hende på tysk, skønt hun kun talte sit flamske modersmål. Hun skal endog have talt latin med en præst, så tysk/flamsk ville næppe volde besvær. Men hendes svar til ham er i hvert fald nedfældet i dagbogen på tysk. Jørgensens fyldige notater viser minutiøst, hvad de talte om. Det var, som også erindringsbogen antyder, de familiære forviklinger og hans børns forhold, som han betroede hende. Ved den blotte omtale af penge viste hun tydeligt ubehag. Men oplevelsen var et blik ind i evigheden – og en stemme hinsides al menneskelig forstand, som han tilsyneladende hverken før eller siden kom til at opleve.

Hans besøg hos den stigmatiserede mystiker denne septemberdag i 1909 blev registreret og er siden omtalt i offentlige beretninger sammen med bl.a. den også i Danmark kendte belgiske kardinal van Rossum. Johannes Jørgensen var blevet et navn ude i Europa.

Som Clemens Brentano havde hentet styrke ved den stigmatiserede Katharinas hjælp, søgte Jørgensen råd ved Rosalie Puts spirituelle indsigt. Efter et af sine tidlige besøg i Dülmen skrev han et digt, der kom til at vise, hvad han siden (måske) hentede ved sit besøg hos Rosalie. Men hans besøg hos hende og hans betagelse af Katharinas visioner har måttet efterlade en overvejelse i hans syn på mystikkens geografiske udbredelse, for begge disse kvinder havde rod i nordeuropæisk kultur og tradition.

*O Clemens Brentano, jeg tænker
mens Toget farer forbi,
paa dig, som fandt her i Dülmen
dit Livs og din Lykkes Sti.*

*Her saa du i Frelserens Vunder
i Jomfruens hvide Haand –
her fandt du et Arbejd for Livet
og Fred for din rastløse Aand.*

*Din Stjerne stod over Dülmen ...
Ak, vidste jeg, endnu i Nat,
hvad Arbejd der ventes af mig,
hvad Maal der mit Liv er sat.¹⁰*

Noter

- 1 *Den hellige Katerina af Siena*, 1915, s. 164. 1928, s. 175-75.
- 2 *Indtryk og Stemninger*, 1911 s. 70.
- 3 *Rejsebogen*, s. 144.
- 4 Dagbog 453, 25. dec. 1927.
- 5 Peter Schindler: *Livserindringer II*. Tilbage til Rom, 1951, s. 80.
- 6 Læs NYHEDSBREV, 2012 Nr. 4: Martin Bergsøe: "Som en Kærte".
- 7 Anna Katharinas passionsvisioner var en vigtig inspirationskilde for filminstruktøren Mel Gibsons film "The Passion of the Christ" 2014.
- 8 *Rejsebilleder fra Nord til Syd*, 1905, s. 27.
- 9 *Mit Livs Legende VII*, 1928, s. 124.
- 10 *Rejsebilleder*, 1905, p. 77-78.

Ahasverus

Af Martin Bergsøe

Ahasverus-figuren skulle blive en identifikationsmodel for navnlig den del af Johannes Jørgensens forfatterskab, der ligger forud for bosættelsen i Assisi. Jørgensen anvender navnet Ahasverus første gang i romanen *Sommer*. Jørgensen dækker sig i romanen under navnet Oluf. På et tidspunkt udbryder denne: " – Jeg tror, at mine Tanker fra deres første Trin har traadt på Vildgræs.... Min Fod er som Ahasvers fordømt til evigt at vandre..."¹

I Jørgensens selvforståelse må han, som Ahasverus, gøre bod. Gøre bod fordi han har levet i oprør mod sandheden og kærligheden. Og værst af alt: Under indflydelse af tidens profeter forlader han sin barnetro den 23. maj 1884. Han vender hermed ryggen til barndomshjemmets tro – og tryghed – og bliver en "Landflygtig fra Lykken."

Som Ahasverus føler Jørgensen sig som et udskud, en outsider, en, der viger bort fra lykken, fordi han ikke er værdig til den – ikke fortjener den. Og ligesom forbandelsen fra Søren Kierkegaards far blev nedarvet på sønnen, skulle straffen for den unge Johannes' frafald og ugudelige liv i København under den røde stjerne ramme hans egne, "hans Kære", hans familie.

Samme år som *Sommer* udkom *Stemninger*, der som sit forbillede har Baudelaires *Les Fleurs du mal*. Bogen består af en række rimede og prosalyriske tekster. Tekstens dekadente digter-jeg, der i digtet "Ahasverus" glemmer sig bort

Ahasverus. Radering af Gustave Doré.

i rusen og dens bitre efterbyrd, "som en gylden Vinrest gløder i en bleggrøn Rømers Bund."² At se livet spejle sig i en vinrest i bunden af et rømerglas er typisk dekadent.

Fattig, fremmed og uden venner må Ahasverus, nattens barn, fly lyset, gribe vandringsstaven og vandre ene ud i natten. Her identificerer digteren sig tydeligt med den person, han skildrer. Digtet beskriver Johannes Jørgensens følelse af forladthed og ensomhed på dette tidspunkt. Her er ikke tale om en digter, der beskriver Ahasverus, forsøger at sætte sig ind i dennes tankegang. Jørgensen identificerer sig med Ahasverus, han er Ahasverus: "Trods borgerlig Stilling og borgerligt Ægteskab, trods Hjemmet på Kastanievej og Hjemmet i Svendborg var og blev jeg den Fremmede, den Ensomme, Ahasverus som jeg i et Digt kaldte mig."³

I romanen med den betegnende titel *En Fremmed* fra 1890 hedder det om hovedpersonen Anders (fonetisk beslægtet med Ahasverus), forfatterens alter ego: "Alle troede de ham saa sikkert vandrende ad Livets Kongevej, hvor Alfarfærdslen gaar ..."⁴

Og saa var han en Fremmed – en vildfarende Vandringsmand i en Verden, hvor han ikke havde hjemme."

Fremmed i forhold til sin familie, i forhold til gamle venner, uddrevet af Paradis (Svendborg) en forvildet rodløs, der søgte mørket og skyede lyset.

Om sit essay omhandlende Shelley medgiver Jørgensen, at dette handler mere om ham selv end om Shelley! "Det var paa mig, jeg tænkte, naar jeg om Engländeren skrev: "Han var fra Fødslen af en ensom paa Jorden, en fremmed mellem Menneskene. Hans fredløst higende Sjæl, hans stædigt stræbende Aand søgte sig forgæves et Hjem mellem denne Verdens velordnede Mennesker. Hans Pande var som Kains mærket med det Tegn, der fordømmer til evig Vandren, og Abels Børn kendte ham og uddrev ham af deres Hus og deres Lande. Han var af Fausts Æt og af Ahasvers ... Han havde hin Kærlighed til natten, der er egen for alle dem, hvis Sjæle søger ud over det virkelige.""⁵ Faust-motivet, som Kierkegaard forbinder med tvivlen, og Ahasverus-motivet, som han forbinder med fortvivlelsen, er begge i overflod til stede i ovenstående citat. Ånden er her splittet imellem længslen efter den velordnede tryghed hos lysets børn og længslen efter det uvirkelige, efter Pan i Veduskogin, Troldskoven, "hvor man kommer ind, naar man har traadt paa Vildgræs,"⁶ og "Vildgræs" var netop

hvad Oluf/Ahasverus/Jørgensen trådte på, som tidligere omtalt i *Sommer*. "Der var i mig, som i alle, baade Længsel mod Lyset og Hang til Mørket – men mest det sidste.⁷ Han længes mod lyset, men lysets børn ser Kainsmærket i hans pande, oprøret, og de skyr ham. At "søge ud over det Virkelige" er at søge løgngen, er at søge bedraget og Pan, deraf kærligheden til natten, til mørkets kræfter.

Jørgensen reflekterer 25 år efter, at denne længsel mod lyset og hang til mørket er fælles for alle mennesker, og hvorvidt den enkelte kommer til lyset eller mørket, afhænger af den enkeltes valg, for enhver kommer jo ifølge Jørgensens grundlov præcis derhen, hvor han vælger at komme! Deraf valgets eksistentielle betydning for Jørgensen. Foreløbig, i det vi kan kalde Jørgensens Ahasverus-periode, er hangen til mørket dog den stærkeste, den faustiske tvivl og den ahasveruske fortvivlelse er masivt til stede i denne periode af forfatterskabet.

I romanen *Eva* fra 1901 hedder det om forfatterens alter ego, Hans Bjerre, at "han var, hvad han selv havde kaldt sig i sin sidste Bog, Ahasverus, der aldrig fandt fred, Tateren, der flyttede sit Telt over Heden, Nomaden, hvis Længsel var de store Stepper, Vagabonden, hvis Lyst var Frihed og Æventyr."⁸

I digtsamlingen *Af det Dybe* fra 1909 er der et langt digt ("Nytårsnat"), eller snarere en monolog, hvor Ahasverus nytårsnat står ved en korsvej (!) ude i det mørke stille landskab, mens larmen og lysene fra byen i det fjerne når frem til den gamle og slidte jøde. Fuldt af sorg bekymrer den gamle sig om de festende menneskers frelse inde i den festende

og larmende by. Her er identifikationen mellem digteren og hans Ahasverus fuldstændig. Mange steder i Jørgensens forfatterskab udtrykker han sin dybfølte bekymring for de sekulariserede sjæles frelse, når Dommedagsbasunen en dag skal lyde. Kun her lægger han ordene i munden på den vandrende jøde. Og nok så vigtigt: Ahasverus er nu blevet en kristen! Den anti-kristne oprører, der i sin tid forstødte Frelseren og selv skulle forstødes, er stadig en fremmed, men en fremmed, hvis næstes frelse ligger ham "tungt paa Sinde". En klar parallel til Jørgensens opfattelse af sig selv i perioden.

I første kapitel i *Den røde Stjerne*, første bind af Jørgensens erindringer, påbegyndt en forårmorgen 1915 i Siena, skriver Jørgensen: "Den hvide Vej er den samme – det solklare, blæstkolde, støvede Foraar om mig er det samme – jeg er den samme. Alt er sket, og det er, som om intet er sket. Ahasverus blev Pilgrim, men ophørte aldrig at være en Fremmed. Det dragende Fjærne er der nu som den Gang – det længselsfulde Foraar er der nu som den Gang – og jeg selv er endnu som den Gang..."⁹ Teksten er central for forståelsen af Johannes Jørgensens Ahasverus-skikkelse. Jørgensen er den samme, omgivelserne er de samme, det "dragende Fjærne" skulle fortsat kalde på ham livet igennem, tænk blot på digtet "Fagerø", skrevet så sent som i 1941.¹⁰ Og så alligevel: Ahasverus er blevet en kristen pilgrim, for hvem tilværelsen ses som en lang pilgrimsfærd, for den kristne er jo ganske vist i verden, men ikke af verden (Joh.17.4). Han er undervejs, en fremmed i verden.

Da Jørgensen påbegynder *Den røde*

Stjerne, er han stadig en fremmed i verden, men han er ikke længere en oprører, der er fortvivlet over sit eget oprør!

Han har nu slået sig permanent ned i Assisi, fast bopæl med Andrée Carof, som har lejet sig ind hos nogle benediktinersøstre i byen. Længslen efter de blå bjerge er intakt, men vandreårene er forbi, og oprøreren har ved Forsynets hjælp – og egen viljestyrke – fuldbyrdet sin skæbne og er ledt ud af Veduskogin og ind i Morderkirken.

Udkomne værker af Johannes Jørgensen hvor navnet Ahasverus / Ahasvers forekommer. Ikke medregnet er tidsskrifter og aviser.

MLL = *Mit Livs Legende* I-IV, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2019.

1892: *Sommer*, s. 26.

1892: *Stemninger*, s. 21- 23.

1901: *Eva*, s. 70, 78, 101.

1906: *Essays*, s. 124.

1909: *Af det Dybe*, s. 57, 61.

1913: *Bag alle de blaa Bjæрге*, s. 114.

1916: *Den røde Stjerne*, MLL I, s. 25.

1916: *Taarnet*, MLL I, s. 212.

1918: *Ved den skønne Tempeldør*, MLL II, s. 264-65.

1919: *Guds Kværn*, MLL III, s. 30, 38.

Noter

1 *Sommer*, 1892, s. 26.

2 *Stemninger*, 1892, s. 22-23.

3 *Taarnet*, MLL I, s. 212.

4 *En Fremmed*, 1890, s. 37.

5 *Taarnet*, MLL I, s. 211-212.

6 *Den røde Stjerne*, MLL I, s. 121.

7 *Vælskland*, MLL II, s. 89.

8 *Eva*, 1901, s. 70.

9 *Den røde Stjerne*, MLL I, s. 25.

10 *Vers fra Vadstena*, 1941, s. 19-20.

I efteråret 2020 udsendte Lisa Ibenfeldt Schultz en CD med syv sange, heraf tre med tekster af Johannes Jørgensen og fire af J.P. Jacobsen. Melodierne er holdt i en klassisk lyrisk tone, og valget af tekster spænder fra det spekulative "Ahasverus" til det mere lyriske "Sommeraften" og den kendte vemodige tekst "Der er en Brønd, som rinder". Forsiden af coveret meddeler, at pladen rummer syv symbolistiske sange, men det vil nok være forkert, at betegne J.P. Jacobsen som symbolist, idet han litterært rubriceres som naturalist med et romantisk skær. Men det er interessant at se, at Johannes Jørgensen stadig kan inspirere vor tids tonesættere.

sh

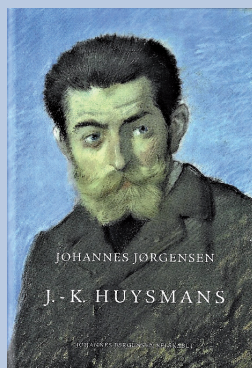
Johannes Jørgensens bog om J.-K. Huysmans nu for første gang på dansk.

Fra lektørdtalelsen:

"En grundig og indlevet kunstnerisk tolkning af Huysmans, som de færreste kender herhjemme.... Det fine efterskrift af Henrik Wivel giver en god introduktion.

Et eksklusivt lille værk."

80 sider. 160 kr. + forsendelse.

Sommermøde 2021

Sommermødet 2020 måtte vi af tvingende grunde aflyse, men i tiltro til bedre tider programsætter vi årets sommermøde 2021. Men det bliver i nye lokaliteter, idet Frederiksberg Kommune har ændret status for Møstings Hus, der udelukker arrangementer som vores. Vi søger altså nye egnede lokaler, men alt dette samt program og dato vil følge med juninummeret af Nyhedsbrevet og i øvrigt forhåbentligt snarest muligt lagt ind på vores hjemmeside.